Ljubljana, Licealna knjižnica

Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka Din 1·—

Neodvisen tednik

Izhaja tedensko vsako soboto.

NARODNA Sloga

Letnik XII
Štev. 16

Premišljuj ta teden

globokost in resničnost sledečih rekov, citatov in gesel:

„Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!"

„Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti."

„Sloga jači, nesloga tlači."

Uredništvo in upravništvo v Ptuju. Ček. rač. 16 089. Naročnina za celo leto Din 23·—, pol leta Din 20·—, četrt leta 10·—. Za deljena plačila se računi vsaka številka 1 dinar.

PTUJ, dne 30. aprila 1932

Cena oglasom: Po ceniku odn. po dogovoru. Cena malim oglasom: Vsaka beseda Din 1·— in —·50. Večkratne objave po dogovoru.

Pod orožje!

Najuspejšnejše sredstvo v borbi zoper gospodarsko in duševno krizo je — časopisje, ki je od modrih voditeljev narodov in držav vseh vekov dobilo časten naziv — „velesila."

Da, časopisje je velesila! Ono je izraz javnega mnenja: sodnik nad krivičnimi dejanji; presojevalec (kritik) sodobnih razmer; rabelj javnih zločincev; glasnik idej svoje skupine; zdravnik bolezni svoje dobe; tolažitelj v duševnih težavah; pomočnik v gospodarskih stiskah in nevoljah; voditelj k boljši bodočnosti; oznanjevalec najboljših naukov (po pravilu „vsak po svoje Boga moli"), svetovalec v raznih dvomih; upornik proti zlobi in krivici; glasnik resnice in pravice; apostol ljubezni in človekoljubja — itd. Skratka: V resnici skrivnostno borbeno sredstvo v mnogostranskem boju za blaginjo človeške družbe.

Seveda je način te borbe prikrojen po načelih in načrtih raznih skupin (strank), ki imajo različne interese, zasledujejo različne cilje. Mnoge od teh borbenih jedinic korakajo samozavestno v strnjeni fronti pod enim geslom in ne poznajo nobenih kompromisov (zvez).

Ta malce drzna samozavest pa je v časih političnih treslajev bila večkrat tako usodna, kakor „junaštvo" od žganja napitih vojakov, ki niso imeli niti najmanjšega pojma o zvitih namerah visokih generalov. V prenešenem smislu velja — ako se časopisje že imenuje z vojaško-političnim nazivom „velesila" tudi za sodobno politiko celega sveta. Število naročnikov in čitateljev tega ali onega lista predstavlja potemtakem številčno moč političnih ali gospodarskih divizij, polkov, bataljonov in čet. Seveda je ta borbena formacija nekrvava in teče kri večinoma iz nosa, četudi se neredkokedaj spremeni borbena beseda časopisja v krvave obračune v obliki pobun, političnih pobojev, ubojev, atentatov na voditelje in izpostavljene vplivne pristaše ter nasilstva, ki se v bistvu prav nič ne razlikujejo od vojnih grozovitosti.

Mnoge teh bojnih jedinic pa korakajo ločeno, navidez ločeno in v drugih oblačilih, kakor matična vojska, — vendar v danem trenutku na dogovorjeno znamenje vdarijo skupno . . . Celo kregajo se med seboj in napadajo, da namečejo nasprotniku peska v oči, da zgubi orientacijo. Temu se pravi s tujo besedo „politika" in te navidezno ločene vojne jedinice so ali očitno enakobarvne, kakor njih matica, le malo jih pa se ponosno imenujejo n e o d v i s n i.

Taka neodvisna in sicer popolnoma neodvisna politično-bojna jedinica je tudi vaša „N a r o d n a S l o g a," ki v kratkem času svojega obstoja od srede oktobra 1931 pa do danes, torej v dobi dobrega p o l l e t a ne predstavlja sicer še armade, divizije ali pa polka, pač pa nad d v a p r a v m o č n a b a t a l j o n a. „Generalni štab" t. j. konzorcij vas poziva v resnem času p o d o r o ž j e, povdarjajoč staroznano Napoleonovo geslo: Za vojno je treba prvič: denarja, drugič: denarja in tretjič zopet: denarja!

„Narodna Sloga," ki vas poziva po svojem polletnem obstoju pod orožje za nekrvno ali ostro vojno proti krivici, laži, gospodarski in duševni krizi, proti izkoriščanju kmeta, delavca, obrtnika in malega uradnika ter sploh vseh ponižanih in razžaljenih — ne razpolaga s fondi, ampak je odvisna edino od dveh močnih bataljonov svojih zvestih, od katerih pričakuje zvestobo v velikem in težkem bojnem pohodu pod zastavo Pravice, Resnice in Ljubezni. — Storite vsi, ki ste z nami svojo dolžnost in poravnajte naročnino! Petičnejši naj plačajo svoje po 30·0 krat vsakokrat širom banovine razširjene oglase in odrinejo kak mali dar za tiskovni sklad. List je postal za svoje velike naloge pretesen, zato ne odlašajte! —

„Le vkup, le vkup uboga gmajna!"

Iz jedilnega lista našega časopisja.

Prijatelj lista, ki odobrava naše že znano stališče, da nočemo principijelno objavljati raznih pretepov pokoljev, krvavih nedeljskih in prazničnih obračunov v mestu in na deželi nam je poslal zbirko naslovov predmetnih notic iz vseh mogočih slovenskih listov s krepko pripombo v pritožbi, da se zrcali v teh poročilih žalostna srčna kultura slovenskega naroda, katerega takozvani vodilni listi predstavljajo velikemu svetu kot tolpo rokomavhov, razbojnikov, in krvoželjnih divjakov brez umske in srčne kulture. Izgovor, da se to dogaja po vsem svetu in da se morajo take stvari objavljati v „svarilen vzgled" drugim, je ničev in žalostno jalov, kajti čitatelji čitajo, s kako podzavestno naslado se take stvari opisujejo, ako ni glavni krivec seveda iz vrst „izvoljencev" človeške družbe. Sramoten pečat naše dobe so taki pojavi, ki dokazujejo v drugo roko, da se naše časopisje premalo bavi s kulturnim delom, ko o eminentnih društvih poroča v dveh, treh vrsticah v najmanjših črkah, dočim se o surovem boksanju objavljajo cele slavnostne strani. Cirkusi, menežarije in druge ustanove za trpinčenje ljudi in živali, podjetja, ki podnetujejo v človeku nagon surovosti in ubijajo plemenita čustva v človeku, so večja senzacija za izvestno časopisje, kakor pa usoda v bedi in lakoti in pomanjkanju umirajočih umetnikov, pisateljev, znanstvenikov, izumiteljev . . . In sedaj čujte nekatere naslove takih notic: „Nož v srce" — „S krampom po glavi", — „Trebuh so mu razparali", — „S kolom so ga premlatili do smrti" — „Krvavo vasovanje: Eden mrtev, dva se borita s smrtjo" — „S sekiro nad soseda", — „Lobanjo so mu prekladli", — „Iz zasede ustreljen", — „V pljuča zaboden itd. itd. . . . To so žalostne litanije naše srčne kulture in manjkajo do cukakaferske popolnosti in do kanibalske legitimacije samo še naslovi: „Spekli so ga in pojedli", — „Glavo so nasadili na kol", — „Kožo so mu slekli" itd. — — Da se ta sramota ukloni, so v prvi vrsti poklicana naša kulturna društva vseh smeri in — last not least — naše časopisje brez razlike barv. — Učitelj P. D. — k.

Trošarina na vino.

— (Važne glavne določbe zakona.) —

Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o drž. trošarini, s katerim se ukinja trošarina na vino in žganje, je stopil 20. t. m. v veljavo. Glavne določbe novega zakona so: Državna trošarina na vino, ki je doslej znašala 50 Din na 100 litrov, se ukine. Na vino, ki se uvaža iz inozemstva, se namesto dosedanje državne in banovinske trošarine plača 200 Din od 100 litrov, na žganje, uvoženo iz inozemstva po 20 Din za hektolitrsko stopnjo Namesto državne in banovinske trošarine na vino in na žganje morajo točilci na drobno kakor točilci iz 4. pripombe k tarifni številki 62. taksnega zakona (okrepčevalnice, vinarne, žganjarne, delikatesne, slaščičarske in slične trgovine, ki točijo pijače v odprtih in zaprtih posodah za konzum v poslovnih prostorih) plačati nadomestno plačilno takso, ki se odmerja na isti podlagi kakor točilna taksa iz tar. št. 62. taksne tarife. To nadomestno točilno takso je treba plačati pri davnih upravah v naprej v dvomesečnih obrokih. Nova nadomestna točilna taksa znaša v mestih od 5.000 do 10.000 prebivalcev (n. pr. tudi v Celju) trikratni znesek odmerjene točilne takse in sicer po skupinah: I. 6000 Din, II. 4.500 Din, III. 3.000 Din, IV. 1.800 Din. Točilci bodo morali plačati to nadomestno takso poleg redne točilne takse. Specerijske in ostale trgovine, ki prodajajo v originalnih zaprtih steklenicah, morajo namesto državne in banovinske trošarine plačati v Ljubljani in Mariboru 4.000 Din, v krajih s preko 2.000 prebivalci 3.600 Din in v krajih do 2.000 prebivalcev 1.200 Din, in sicer za 3 mesece naprej pri pristojni davčni upravi. Od 1. januarja 1933. smejo občine pobirati občinsko trošarino na vino v mestih do največ 100 Din, v podeželskih občinah do 50 Din za 100 litrov, na žganje pa v mestnih in podeželskih občinah do največ 5 Din na hektolitrsko stopnjo. Od vplačanih nadomestnih taks dobijo pristojne banske uprave 50 odst., država pa ostalih 50 odst. Po dosedanjih predpisih plačana državna trošarina na vino in žganje, zatečeno na dan 20. t. m., se bo vrnila na prošnjo točilca, ki se mora predložiti do 20. maja. Do istega roka je treba predložiti tudi prošnje na banske uprave za povračilo banovinske trošarine. Količine izpod 20 litrov vina in 10 litrov alkohola v žganju se ne bodo upoštevale pri povračilu.

„SAMOŠEK" ali „ZAMOŠEK"?

Članku, ki ga je objavil g. D. Žunkovič o tolmačenju imena Samošek ali Zamošek v Ptujskem srezu, si v podkrepitev njegovega naziranja dovolim pridjati: Razen hiše z omenjenim imenom, se nahaja v neposredni bližini te tudi vas Zamošani. Ta leži na začetkih vspenjanja južnih pobočij Slovgorje. Zanimiva je lega že tudi zaselgadelj, ker so naselbine raztegnjene v hrib tako, kot v srednjem veku ob kakem gradu ali drugem gospodarskem, političnem in kulturnem središču. Toraj daje videz starejše naselbine, kar se da tudi sklepati po splošni geografski legi. Med narodom pa še živi vest o nekem starem gradu, ki je bil ob južnem pobočju hriba, ob katerem leži vas sama. Ker so na neki njivi, ki jo imenujejo „Gradišnica" ob raznih prilikah oranja in kopanja našli razne predmete kot denar, zaponke itd., bo ta poledovana vest v narodu resnična. Žal, da se je porazgubilo neznano kam, ker ljudje pač ne posvečajo takim najdbam važnosti. Stari ljudje so mi tudi znali povedati, da je ta grad pozidal kralj Samo in da se po tem tudi naselbina imenuje Samošani, Zamošani . . . Sedaj rabljena oblika je Zamošani. Iz tega je očito le, da je tukaj bil v pretekli zgodovinski dobi grad, pa ne samo tukaj, tudi v bližnji okolici, v kateri so našli predmete iz diluvialne dobe, keltska itd. — Kot trdi omenjeni pisec je izvor tega imena v obliki „zamok", ki pomeni v staroslovenščini grad.

— A. D. —

(Pripomba uredništva: Prednja zanimiva replika je bila spisana kot odmev na tozadeven članek našega odličnega sotrudnika — že 5. marca in mislimo, da spada v zgodovino okolnost, da je gornje pismo kljub točnemu naslovu romalo od Sv. Marjete pri Moškanjcih do Ptuja — celih 54 dni . . . Na tozadevno opazko je nekdo dejal: „Dobro, da se ni izgubilo! To je dokaz, da pri nas mnogo damo na točnost in red" . . . Tudi ta „dokaz" je zgodovinske vrednosti. —)